

PURJELENTÄJÄN LUPAKIRJA

Tämä ilmailumääräys on annettu ilmailulain 1242/2005 3 §:n ja 45 §:n nojalla.

Sisältö:

1. Yleistä
2. Lupakirjan myöntämisen edellytykset
3. Lupakirjan haltijan oikeudet ja rajoitukset
4. Lupakirjan voimassaoloaika
5. Lupakirjan myöntäminen
6. Lupakirjan uudelleen kirjoittaminen
7. Lupakirjan uusiminen
8. Perehdyttämiskoulutus
9. Lisäoikeudet
10. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

1 YLEISTÄ

1.1 Soveltamisala

Tämä määräys koskee purjelentokoneella harjoitettavaan lentotoimintaan vaadittavaa lupakirjaa koskevia vaatimuksia.

Purjelentokoneesta, apumoottorilla varustetulla purjelentokoneesta ja itselähtevästä purjelentokoneesta käytetään tässä määräyksessä yhteisnimikettä, purjelentokone, jos tarkempaa erittelyä ei tarvita.

1.2 Määritelmiä

Purjelentokone, tässä määräyksessä purjelentokoneella tarkoitetaan ilmaa raskaampaa ilma-alusta, joka saa pääasiallisen nostovoimansa kunkin lentotilan aikana kiinteinä pysyviin ilma-aluksen pintoihin vaikuttavista aerodynaamisista reaktioista ja joka voi pysytellä ilmassa ilman moottorinvoimaa.

Apumoottorilla varustettu purjelentokone, tässä määräyksessä apumoottorilla varustetulla purjelentokoneella tarkoitetaan moottoripurjelentokonetta, joka voi pysytellä ilmassa omalla moottorivoimalla, mutta joka ei ole hyväksytty lähtemään lentoon omalla moottorivoimalla. Lupakirjavaatimusten osalta tällainen apumoottorilla varustettu purjelentokone rinnastetaan purjelentokoneeseen ja lentokokemus luetaan purjelentokokemukseksi.

Itselähtevä purjelentokone, tässä määräyksessä itselähtevällä purjelentokoneella tarkoitetaan moottoripurjelentokonetta, joka voi lähteä lentoon omalla moottorivoimalla, mutta joka on hyväksytty myös muille

lento-ohjelmille. Lupakirjavaatimusten osalta tällainen itselähtevä purjelentokone rinnastetaan purjelentokoneeseen ja lentokokemus luetaan purjelentokokemukseksi.

Pilvilento, pilvilennolla tarkoitetaan lentoa purjelentokoneella pilvessä yksinomaan mittareiden avulla ilman ulkoisia vertailukohtia.

2 LUPAKIRJAN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET

2.1 Ikä

Hakijan on oltava vähintään 16-vuotias.

2.2 Tiedot

Hakijalta vaaditaan Ilmailuhallinnon hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan antama tietopuolinen koulutus. Hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hän on kokeissa osoittanut purjelentäjältä vaadittavaa tiedon tasoa seuraavissa oppiaineissa:

- a) ilmailun säädökset,
- b) purjelentokonerakenteet ja -mekanismit,
- c) purjelentokonemittarit,
- d) aerodynamiikka,
- e) ohjausoppi ja lentotoimintamenetelmät,
- f) sääoppi,
- g) lentosuunnistus,
- h) purjelentokoneen käyttö ja hoito, lentokäsikirja,
- i) ihmisen suorituskyky ja rajoitukset.

Edellä mainittujen oppiaineiden lisäksi hakijalla on oltava rajoitetun radiopuhelimen hoitajan kelpuus (PEL M2-92 tai PEL M2-93) tai sitä varten voimassa oleva koulutus (TRG M1-11).

2.2.1 Mikäli hakijalla on voimassaoleva kuumailmapallolentäjän lupakirja, hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hän on kokeissa osoittanut purjelentäjältä vaadittavaa tiedon tasoa oppiaineissa b) - h).

2.2.2 Mikäli lentokoulutukseen käytetään itselähtevää purjelentokonetta, hakijalta vaaditaan riittävät tiedot oppiaineessa "moottorin käyttö ja hoito".

2.2.3 Mikäli hakijalla on voimassaoleva luokka- tai tyyppikelpuus lentokoneita varten, helikopterin tyyppikelpuus, ultrakevytlentäjän, autogyrolentäjän- tai moottoripurjelentäjän lupakirja, hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hän on kokeissa osoittanut purjelentäjältä vaadittavaa tiedon tasoa oppiaineissa b), e) ja h).

2.2.4 Mikäli hakijalla on hyväksytysti suoritettu teoriakoulutus jotakin edellä kohdassa 2.2.3 mainittua lupakirjaa varten, hänet voidaan vapauttaa teoriakoulutuksesta ja loppukokeista niiden oppiaineiden kohdalta kuin ko. lupakirjan haltijakin, jos aiemmin suoritettuun teoriakoulutukseen liittyvien loppukokeiden suorituspäivämäärät ovat enintään kaksi vuotta vanhoja.

2.2.5 Mikäli hakijalla on jokin vanhentunut kohdassa 2.2.3 mainittu lupakirja, on hakijalle järjestettävä tarvittaessa täydentävää teoriaopetusta niistä koulutusohjelmaan kuuluvista oppiaineista, joista voimassa oleva lupakirja oikeuttaisi antamaan vapautuksen ja oppilaan on suoritettava hyväksytysti kaikkien oppiaineiden loppukokeet.

2.3 Lentokoulutus ja kokemus

Hakijalta vaaditaan Ilmailuhallinnon hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan purjelentokurssin mukainen purjelentokoulutus. Hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hän on suorittanut purjelentäjältä vaadittavalla suoritusasolla koulutusohjelman ja että hänellä on seuraavissa kohdissa vaadittu lentokokemus.

2.3.1 Hakijalta, jolla ei ole aiempaa lentokokemusta vaaditaan:

- vähintään 10 lentotuntia purjelentokoneella, ja
- vähintään 50 lentoa purjelentokoneella, joista vähintään 30 koululentoina sekä vähintään 10 yksinlentoa; lentoonlähdeis-

tä vähintään 40 on suoritettava koulutuksessa pääsääntöisesti käytetyllä lentoonlähdetavalla.

2.3.2 Hakijalta, jolla on voimassaoleva tyyppikelpuus helikoptereita varten tai autogyrolentäjän lupakirja, vaaditaan:

- vähintään 5 lentotuntia purjelentokoneella ja
- vähintään 25 lentoa purjelentokoneella, joista vähintään 15 koululentoina sekä vähintään 2 yksinlentoa purjelentokoneella.

2.3.3 Hakijalta, jolla on voimassaoleva luokka- tai tyyppikelpuus lentokoneita varten tai ultrakevytlentäjän tai moottoripurjelentäjän lupakirja, vaaditaan:

- vähintään 2 lentotuntia purjelentokoneella ja
- vähintään 10 lentoa purjelentokoneella, joista vähintään 7 koululentoina sekä vähintään 2 yksinlentoa purjelentokoneella.

Huom. Hakijalle ennen yksinlentoa annettuun, kohdan 2.3.1 mukaiseen lentokoulutukseen on käytettävä pääsääntöisesti yhtä lentoonlähtötapaa ja kohdan 2.3.3 mukaiseen lentokoulutukseen vain yhtä lentoonlähtötapa, joihin annetun koulutuksen on täytettävä kohdassa 9 asetetut vaatimukset.

2.3.4 Hakijalta, jolla on vanhentunut kohdassa 2.3.3 mainittu lupakirja, vaaditaan edellä mainitun kohdan 2.3.3 mukaisen koulutuksen lisäksi, lennonopettajan arviontikoulun pohjalta koulutuspäällikön tai päälennonopettajan määrittelemä lisäkoulutus.

2.4 Taito

Hakijalta vaaditaan todistus siitä, että hakija on lentokokeessa:

- suorittanut purjelentäjältä vaadittavalla suoritusasolla sekä normaalit että hätätilanteiden vaatimat ohjausliikkeet purjelentokoneella ja
- osoittanut valmiutensa noudattaa purjelentoa koskevia toimintaohjeita ja menetteliä.

Hakijan on suoritettava koko lupakirjakurssi ja kaikki tietopuoliset kokeet hyväksytysti ennen lupakirjan myöntämiseksi lennettävää lentokoetta.

~~2.5 Lääketieteelliset vaatimukset~~

~~Hakijalla on oltava voimassa oleva luokan 1,2 tai 4 lääketieteellinen kelpoisuustodistus.~~

3 LUPAKIRJAN HALTIJAN OIKEUDET JA RAJOITUKSET

3.1 Oikeudet

3.1.1 Purjelentäjän lupakirjan haltija on oikeutettu toimimaan ilman korvausta purjelentokoneen päällikkönä käyttäen sitä lentoonlähtötapaa, jolla lentokoulutus on annettu, tai muuta lentoonlähtötapaa, mikäli hän täyttää kohdassa 9 annetut lisävaatimukset, seuraavasti:

- a) lentämään yksinlentoja ja
- b) kuljettamaan matkustajia edellyttäen, että:
  - hän on vähintään 17-vuotias,
  - hänellä on vähintään 35 lentotuntia purjelentokoneella, joista vähintään 15 tuntia yksinlentoina ja vähintään 100 lentoa purjelentokoneella, joista vähintään 15 käytettävällä lentoonlähtötavalla,
  - hän on tarkastuslennolla osoittanut kykenevänsä suorittamaan sekä normaalit että hätätilanteiden vaatimat ohjausliikkeet matkustajien kuljettamiseen riittävällä suoritustasolla ja tarkastuslentäjä on tehnyt nimikirjoituksellaan vahvistetun merkinnän hyväksytysti suoritetusta tarkastuslennosta matkustajankuljetusoikeutta varten lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan ja antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen tarkastuslentolausunnon.

3.1.2 Jos purjelentäjän lupakirjan haltijalla on voimassa oleva ultrakevytlentäjän tai moottoripurjelentäjän lupakirja ilman matkustajankuljetusoikeutta, hän on oikeutettu kuljettamaan matkustajia purjelentokoneella edellyttäen, että:

- a) hänellä on vähintään 30 lentoa purjelentokoneella, joista vähintään 15 käytettävällä lentoonlähtötavalla,
- b) hän on tarkastuslennolla osoittanut kykenevänsä suorittamaan sekä normaalit että hätätilanteiden vaatimat ohjausliikkeet matkustajien kuljettamiseen riittävällä suoritustasolla ja
- c) että tarkastuslentäjä on tehnyt nimikirjoituksellaan vahvistetun merkinnän hyväksytysti suoritetusta tarkastuslennosta matkustajankuljetusoikeutta varten lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan ja antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen tarkastuslentolausunnon.

3.1.3 Jos purjelentäjän lupakirjan haltijalla on voimassa oleva luokka- tai tyyppikelpuutus lentokoneita varten tai voimassa oleva ultrakevytlentäjän tai moottoripurjelentäjän lupakirja sekä matkustajankuljetusoikeus,

hän on oikeutettu kuljettamaan matkustajia purjelentokoneella ilman erillistä merkintää matkustajankuljetusoikeudesta edellyttäen, että hänellä on vähintään 15 lentoonlähden kokemus käytettävällä lentoonlähtötavalla. Itselähtevien purjelentokoneiden osalta edellytetään 5 lentoonlähtöä.

3.2 Rajoitukset

3.2.1 Purjelentäjän lupakirjan haltija saa toimia päällikkönä purjelentokoneessa, apumootorilla varustetussa purjelentokoneessa tai itselähtevässä purjelentokoneessa vain, jos hän on viimeisen 12 kuukauden aikana lentänyt jollain edellä mainituista ilma-aluksista:

- a) vähintään kaksi lentoa, tai
- b) koululennon purjelennonopettajan kanssa ja
- c) hänen oikeutensa kyseisen lentoonlähtötavan käyttämiseen on voimassa.

3.2.2 Purjelentäjän lupakirjan haltija, jolla on matkustajankuljetusoikeus, saa kuljettaa matkustajaa vain, jos hän on viimeisen 12 kuukauden aikana lentänyt purjelentokoneella aiottua lentoonlähtötapaa käyttäen:

- a) vähintään kaksi lentoa tai
- b) koululennon purjelennonopettajan kanssa.

4 LUPAKIRJAN VOIMASSAOLOAIKA

Lupakirja myönnetään enintään viideksi vuodeksi.

Lupakirjan voimassaolon edellytyksenä on, että lupakirjan haltijalla on voimassa oleva luokan 1, 2 tai 4 lääketieteellinen kelpoisuustodistus.

5 LUPAKIRJAN MYÖNTÄMINEN

Lupakirjan myöntämistä varten hakijan on esitettävä Ilmailuhallinnolle ilmailumääräyksessä PEL M1-4 mainitut asiakirjat.

6 LUPAKIRJAN UUELLEEN KIRJOITTAMINEN

Ilmailumääräyksessä PEL M1-4 julkaistujen lupakirjan uudelleen kirjoittamista koskevien vaatimusten lisäksi lupakirjan uudelleen kirjoittamisen edellytyksenä on, että:

- a) hakija on toiminut purje-, moottoripurje- ultrakevytlentokoneen tai autogyron ohjaajana vähintään kahdella eri lennolla lupakirjan voimassaolon päättymistä edellyttävien 12 kuukauden aikana, tai

- b) hakija esittää todistuksen voimassa olevasta luokka- tai tyyppikelpuutuksesta lentokoneita tai tyyppikelpuutuksesta helikoptereita varten, tai
- c) hakija esittää todistuksen lupakirjan voimassaolon päättymistä edeltävien 12 kuukauden aikana jollakin kohdassa 6 a) mainitulla ilma-aluksella lennetyistä, kyseistä lupakirjaa koskevan ilmailumääräyksen rajoituksia koskevan kohdan taroittamasta koululennosta, tai
- d) hakija esittää lausunnon enintään kolme kuukautta vanhasta hyväksytysti suoritetusta lentokokeesta tai tarkastuslennosta jollakin kohdassa 6 a) mainitulla ilma-aluksella, tai
- e) hakija esittää lausunnon enintään kolme kuukautta vanhasta hyväksytysti suoritetusta lentokokeesta tai tarkastuslennosta kohdassa 6. b) tarkoitetun luokka- tai tyyppikelpuutuksen myöntämistä tai voimassaolon jatkamista varten.

7 LUPAKIRJAN UUSIMINEN

Vanhentuneen lupakirjan uusimisesta määrätään erikseen (ilmailumääräykset PEL M1-4 ja PEL M1-5).

8 PEREHDYTTÄMISKOULUTUS

Jokaiselle uudelle purjelentokonetypille on ohjaajan saatava perehdyttämiskoulutus. Koulutuksessa on perehdyttävä lentokäsikirjaan.

9 LISÄOIKEUDET

9.1 Lähtötappaoikeudet

Purjelentokoneen päälliköllä on oltava lentoonlähtöön käytettävää lähtötappaa vastaava, voimassa oleva lähtötappaoikeus, joita ovat:

- auto- ja vintturihinaus,
- lentokonehinaus ja
- lentoönlähtö itselähtevän purjelentokoneen omalla moottorilla.

Oikeus lupakirjan myöntämiseen johtaneella purjelentokurssilla käytettyyn lähtötappaan on voimassa ilman lennonopettajan erillistä kuitausta sillä lentoönlähtötavalla jota on käytetty lentokokeessa. Uusi lentoönlähtötappaoikeus on voimassa kun koulutuksen antanut lennonopettaja on vahvistanut nimikirjoituksellaan hyväksytysti suoritetun koulutuksen lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan tai antanut koulutuksesta muun todistuksen.

9.1.1 Lähtötappakoulutus

Auto-, vintturi- tai lentokonehinaus

Purjelentäjän lupakirjan haltijalta vaaditaan vähintään 7 koululentoa asianomaisella lentoonlähtötavalla lennonopettajan kanssa.

Itselähtevä purjelentokone

Purjelentäjän lupakirjan haltijalta, vaaditaan lennonopettajan antama koulutus, jossa on perehdyttävä kyseisen itselähtevän purjelentokoneen:

- lentokäsikirjaan sekä moottorin käyttöön ja hoitoon ja
- saatava lentokoulutus, jonka tulee sisältää vähintään 7 koululentoa itselähtevällä purjelentokoneella.

Jos koulutus toteutetaan yksipaikkaisella itselähtevällä purjelentokoneella, on koulutettavalla oltava lähtötappaoikeus lentokonehinauksella ja lentokokemuksen purjelentokoneilla koulutuksen alkaessa oltava vähintään 35 tuntia ja lennonopettajan tulee valvoa lentoja ko. lentopaikalla maasta käsin ja koulutettavan ja opettajan välillä on oltava kaksipuolinen radioyhteys.

Lähtötappaoikeus on voimassa, kun koulutuksen antanut lennonopettaja on vahvistanut nimikirjoituksellaan hyväksytysti suoritetun koulutuksen lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan tai antanut koulutuksesta muun todistuksen.

Purjelentäjän lupakirjan haltijalta, jolla on myös moottoripurjelentäjän-, ultrakevytlenntäjän- tai moottorilentäjän lupakirja, vaaditaan edellä mainitun koulutuksen sijasta kohdan 8 mukainen perehdyttämiskoulutus.

9.1.2 Lähtötappaoikeuden voimassaolo

Lähtötappaoikeus on voimassa edellyttäen, että sen haltija on viimeisten 24 kuukauden aikana lentänyt vähintään yhden lennon kyseistä lentoönlähtötappaa käyttäen tai kun oikeuden haltija on lentänyt vähintään yhden lentoönlähdön kyseisellä lähtötavalla lennonopettajan kanssa tai itselähtevän purjelentokoneen osalta lennonopettajan valvonnassa. Lentoönlähtötappaoikeus itselähtevillä purjelentokoneilla on voimassa, jos henkilöllä on voimassaoleva luokka- tai tyyppikelpuutus lentokoneita varten tai käyttöoikeudellinen ultrakevytlenntäjän tai moottoripurjelentäjän lupakirja.

9.2 Pilvilento-oikeus

9.2.1 Tiedot

Pilvilento-oikeuden saamiseksi purjelentäjän lupakirjan haltijan on täytettävä seuraavat vaatimukset:

Purjelentäjän lupakirjan haltijalla on oltava Ilmailuhallinnon hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan antama tietuopolinen koulutus pilvilento-oikeutta varten. Häneltä vaaditaan

todistus siitä, että hän on kokeissa osoittanut pilvilento-oikeuden edellyttämää tiedon ta-soa seuraavissa oppiaineissa:

- a) pilvilentäjän mittarilennon teoria
- b) pilvilentäjän sääoppi
- c) ihmisen suorituskyky ja rajoitukset pilvilennossa
- d) pilvilentoja koskevat lentotoimintamenetelmät

Mikäli purjelentäjän lupakirjan haltijalla on lisäksi voimassaoleva ansio- tai liikenne-lentäjän lupakirja, mittarilentokelpuus lentokoneita tai helikoptereita varten vaaditaan oppiaine d).

9.2.2 Lentokoulutus ja – kokemus

Purjelentäjän lupakirjan haltijalta vaaditaan Ilmailuhallinnon hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan antama lentokoulutus pilvilento-oikeutta varten ja todistus siitä, että hän on suorittanut vaaditun koulutusohjelman pilvilento-oikeuden edellyttämällä suoritusasolla ja että hänen lentokokemuksensa täyttää seuraavat vaatimukset:

- a) lentokokemusta ennen koulutuksen aloittamista purjelentokoneella vähintään 35 tuntia ja vähintään 5 lentotuntia mittarilentoaikaa koululentoina purjelentokoneella tai moottoripurjelentokoneella. Tästä mittarilentoajasta on vähintään puoli tuntia oltava pilvessä lennettyä mittarilentoaikaa. Viiden tunnin mittarilentoajasta voidaan enintään kaksi tuntia korvata viiden tunnin lentokoulutuksella lennonharjoittelulaitteella, tai
- b) mikäli purjelentäjän lupakirjan haltijalla on myös voimassa oleva ansio- tai liikenne-lentäjän lupakirja tai mittarilentokelpuus lentokoneita tai helikoptereita varten, vähintään 1 lentotunti mittarilentoaikaa koululentoina purjelentokoneella.

9.2.3 Taito

Hakijan tulee suorittaa hyväksytysti lentokoe purjelentokoneella pilvilento-oikeutta varten.

Itsenäinen pilvilentotoiminta edellyttää, että Ilmailuhallinnon hyväksymän lentokoulutusluvan haltijan koulutuspäällikkö tai päälennon-opettaja on tehnyt merkinnän hyväksytysti

suoritetusta koulutuksesta lupakirjan haltijan lentopäiväkirjaan ja tarkastuslentäjä on antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen lausunnon hyväksytysti suoritetusta lentokokeesta.

9.2.4 Pilvilento-oikeuden haltijan oikeudet

Pilvilento-oikeuden haltija on oikeutettu toimimaan päällikkönä purjelentokoneessa pilvilennolla edellyttäen, että hänen oikeutensa toimia purjelentokoneen päällikkönä on muilta osin voimassa ja hän on viimeisen 24 kuukauden aikana:

- a) toiminut vähintään 1 tunnin ohjaajana pilvilennoilla, tai
- b) harjoitellut mittarilentoa vähintään 3 tuntia lennonharjoittelulaitteella, tai
- c) hänellä on voimassaoleva mittarilentokelpuus lentokoneita varten, tai
- d) lentänyt vähintään 1 tunnin mittarilentoaikaa koululentoina purjelentokoneella, pilvilento-oikeuden omaavan purjelennon opettajan kanssa, tai
- e) hän on hyväksytysti suorittanut kohdan 9.2.3 tarkoittaman lentokokeen tai tarkastuslennon ja tarkastuslentäjä on tehnyt siitä nimikirjoituksellaan vahvistetun merkinnän pilvilento-oikeuden haltijan lentopäiväkirjaan ja antanut ilmailumääräyksen TRG M1-6 mukaisen lausunnon lentokokeesta tai tarkastuslennosta.

10 VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

10.1 Tämä ilmailumääräys tulee voimaan 15.1.2008 ja kumoaa 16.12.1999 annetut ilmailumääräykset PEL M2-41 ja PEL M2-43.

10.2 Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitettu koulutus voidaan suorittaa loppuun 31.12.2009 mennessä.

10.3 Purjelentäjän lupakirjaan merkitty pilvilentokelpuus (CF) pysyy edelleen voimassa ja merkintänä lupakirjassa ilman erityisiä toimenpiteitä. Kelpuutuksen haltijaa koskee tämän määräyksen kohta 9.2.4.